

**Erasmi a Chokier Tractatus absolutissimus de
iurisdictione ordinarii in exemptos, deque illorum
exemptione ab ordinaria iurisdictione**

Mvltis Pontificvm Decretis, Et SS. Congregationis ... Cardinalium
Declarationibus illustratus ; omnibus in iudicio Civili & foro Ecclesiastico
versantibus perquam utilis ac necessarius ; in duos tomos ab ipso Auctore
distinctus

Chokier, Érasme de

Coloniae Agrippinae, 1684

32. Exemptus litigans coram Ordinario, an jurare possit secundùm suam
mentem & non illius cui juratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61886](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61886)

Tum quia subditus nequit Domino possessionem subjectionis suae intervertere, praestando alteri obedientiam, quam diu Dominus est in possessione. Innoc. e. cum venisset de rest. in integr. c. olim. 3. de rest. spoliar. cap. venerabili de sensib. Ideoque potest exemptus si non ex proprio capite, tamen ex persona & capite Domini seu superioris ejusmodi prejudicialem confessionem irritare, scripsi supra li. 1. c. 35. noi. Fel. c. an dicitur n. 25. de prescrip.

Quae de confessione dicta sunt, obtinent etiam in quovis actorum vel sententiarum genere, quae facta coram incompetenti, non probant coram competenti, at vero & contra probationem inducunt, vide Franc. cap. fin. n. 2. de except. in 6. late Castr. conf. infra citato.

Quod autem dixi, confessionem factam in praedictum exemptionis irritari posse ex capite & persona superioris, id fit ad instar patriae vel Dominicae potestatis, patrum enim aut Dominus veniens ad defensionem filii vel servi, confessionem ab eis emissam revocare potest, l. 2. ubi DD. ff. de noxali causa. Id quod latius argumentando in hac exemptionum specie probavit appositè Castrensis. conf. 431. n. 5. par. 1. fol. 223. probavimusque crebrò aptissime duci argumentum ab ejusmodi generibus potestatum ad hanc exemptionum materiam par. 1. cap. 1. § 45. Quippè ex jure patriae Dominicae alteriusve ejusmodi potestatis derivatas fuisse exemptiones late supra notatum est d. lib. 1. c. 1. nu. 12.

QUESTIO XXXII.

Exemptus litigans coram ordinario, an jurare possit secundum suam intentionem & non illius cui juratur?

SUMMARIUM.

- 1. Jurare potest secundum conscientiam, qui contra juris ordinem ab incompetente iudice cogitur.
- 2. An idem obtineat in testibus.
- 3. An eiusmodi iuramenta subsistant saltem in in vim pacti.
- 4. Testis deponens falsum in iudicio, non tamen in forma iudicii, non committit crimen falsi, neque de falso puniri potest.

Regulare est apud Casuistas, quod is qui iniquè interrogatur, possit justè respondere quod nescit, intelligendo non eo modo se scire, quo illud dicere tenetur. Navarrus in ca. inter verba 11. qu. 13. conclus. 6. & in Manuali ca. 12. num. 88. & in repetit. c. humana aures 22. qu. 5. per tot. Adrian. in 4. de confess. dubio 10. col. 3. & in quodlib. 11. l. 1. in ca. Angel. de Perusio l. adeo §. si tibi ff. de cond. ob. turp. caus. Anania ca. qui cum iure col. fin. de furt. In exemplum est quod de S. Francisco adfertur, qui rogatus

B b

gatus quo iuisset quidam homicida, respondit manus per manicas immitens, non transivisse illac, unde fit occasio huius questionis, an exemptus ab ordinario suo interrogatus, taliter secundum suam mentem & non alterius intentione respondere possit. Certè, qui iubetur respondere seu jurare à iudice competente, servato juris ordine, citra perituum non aliter jurare potest, quam secundum mentem & intentionem eius cui iuramentum præstat, c. quacunque art. 22. q. 5. S. Thomas 2. 2. q. 8. art. 7. ad 4. Navarr. in Manuali. c. 12. n. 8. vers. nono. Verùm, si iudex exigens iuramentum non fuerit competens, vel esto quod sit competens, interrogat tamen contra iuris ordinem, seu non in forma iudicii. Tindarus tract. de testibus lib. 2. c. 1. nu. 7. glo. Athletas §. fin. ff. de falsis. Card. Toletus de instrum. Sacerdotis lib. 5. cap. 58. per tot. Navarrus in Manuali d. cap. 12. n. 88. vel est alius homo privatus, qui per metum aut importunitatem iuramentum extorquet, tunc jurare licebit id quod secundum iurantis mentem est verum, falsum autem secundum mentem alterius cui iuramentum præstat. cap. humana aures 22. quest. 5. ubi latè Navarr. in Manuali d. vers. nono. Item cap. 13. nu. 88. vers. Rogatus autem cap. 25. n. 43. vers. porro qui non tenetur. Ferrar. Cauela 3. Caroc. de jurament. l. ius decisor. questione 13. questione 4. nu. 2. fol. 206. vide. Alex. in l. servus nu. 1. ff. de iurejurand. Caroc. in d. tractatu q. 2. questione nonè nu. 8. vers. mutat. ubi dicit, quod huic doctrinæ adverteatur quoad forum contentiosum. Decian. in tract. crim. cap. 12. num. 23. tom. 2. & quod ita pejeranti minor fides adhibeatur. Idipsum Navarrus citatis locis excendit ad testes dicens, quod testes qui ad testificandum non coguntur, se excusare debeant, quorum excusationem si iudex non admittat, appellari debere: si verò appellatione non obstante timeant iudicis sævitiam seu executionem, eos posse deponere se nihil scire intelligendo intra se, quod dicere teneantur, Navarr. d. num. 43. In confirmationem prædictorum est, quod advert Ferrati cauela 3. potestatem qui iuravit servare statuta die festivo in honorem Dei contraveniendo non esse perjurum. Caroc. d. n. 2. Accedit, quod iuramentum ejusmodi iudiciale ne quidem subsistat in vim pacti. Alex. l. servus, n. 1. ff. de iurejur. Caroc. de juram. l. ius decisorio q. 40. principali fol. 293. in fine. Insuper facti quod traditur apud Tindarum tract. de testib. lib. 2. c. 1. nu. 7. per glo. in l. Athletas §. fin. ff. de falsis, testem deponentem falsum in iudicio, non tamen in forma iudicii, non committere crimen falsi, neque de falso puniri posse.

Q U A S T I O XXXIII.

Exempti an testes esse possint coram ordinario.

E Dicitur de testibus est permissorium, omnes enim testes esse possunt, qui lege aut constitutione non prohibentur. d. 1. §. 1. ff. de testib. Nellus à S. Gemina. tract. de